Nota van toelichting

Nummer.: 25Tl025	**Kerkrade, 13 mei 2025**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer:
25Rb028

Onderwerp

Zienswijze begroting 2026 en de reizigersvaccinatie GGD Zuid-Limburg.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van het concept jaaroverzicht GGD Zuid-Limburg.

2. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 GGD Zuid-Limburg en het voornemen om de taak reizigersvaccinatie onder te brengen bij de GGD Zuid-Limburg.

3. Hierover een zienswijze af te geven zoals verwoord in bijgaande concept zienswijzenbrief aan GGD Zuid-Limburg.

Inleiding
De GGD Zuid-Limburg is een gemeenschappelijke regeling en is de centrale gezondheidsdienst voor de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. Gemeenten hebben de taak om de lokale publieke belangen op het gebied van publieke gezondheid te behartigen. Gemeenten bepalen het gezondheidsbeleid en voeren hierop regie. De GGD adviseert gemeenten, levert data en kennis verbindt partijen en is aanjager van processen die moeten leiden tot een betere gezondheid voor inwoners van Zuid-Limburg.
De gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Limburg kent drie programma's:

1. GGD: Binnen het programma GGD wordt uitvoering gegeven aan wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg), het Vangnet Openbare Gezondheidszorg (OGGZ) en de forensische geneeskunde.
2. Jeugdgezondheidszorg (JGZ): De JGZ levert in alle gemeenten van Zuid-Limburg preventieve en vroeg signalerende zorg voor alle kinderen vanaf zwangerschap tot 18 jaar. Voor bepaalde doelgroepen levert de JGZ ook specifieke interventies die de gezondheid van kind en gezin helpen bevorderen.
3. Veilig Thuis (VT): Dit is het advies- en meldpunt voor geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) en biedt advies en ondersteuning aan iedereen die hiermee te maken heeft: burgers én professionals.

Zoals gebruikelijk heeft het Dagelijks Bestuur van de GGD de Zuid-Limburgse gemeenteraden nu uitgenodigd om hun zienswijzen ten aanzien van de begroting 2026 en de onderbrenging van de reizigersvaccinatie bij de GGD Zuid-Limburg kenbaar te maken. Ter kennisname heeft de GGD hierbij ook het jaaroverzicht 2024 bijgevoegd. De gemeenteraden kunnen hun zienswijzen bij voorkeur tot 9 juni en anders uiterlijk tot 1 juli a.s. indienen. Op 20 mei zal een informatieavond voor raads- en commissieleden plaatsvinden. Voor onze gemeente staat de behandeling in de commissie en de gemeenteraad gepland op respectievelijk donderdag 12 juni en woensdag 2 juli a.s. Daarom zal de portefeuillehouder het Algemeen Bestuur van de GGD informeren over de uitkomst van de behandeling in de raadscommissie. Dit is een voor de GGD werkbare procedure, die eerder is toegepast (zo ook vorig jaar). Vervolgens zal het Dagelijks bestuur deze stukken ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de GGD voorleggen. Daar kunnen dan de gemeentelijke zienswijzen in worden meegenomen.

Doelstelling
De gemeenteraad in de gelegenheid stellen om zijn zienswijze af te geven met betrekking tot de ontwerpbegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Limburg en de onderbrenging van de reizigersvaccinatie bij de GGD Zuid-Limburg.

Argumenten

Jaaroverzicht 2024
In de jaarstukken 2024 legt de gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Limburg verantwoording af over de resultaten van het jaar 2024. Voor 2024 is sprake van een positief resultaat van € 1.479.126. Dit is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	**Bedrag**
GGD (Basisdiensten)	€ 343.294
Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	€ 47.156
Veilig Thuis (VT)	€ 1.088.677
Totaal	**€ 1.479.126**

Het resultaat binnen het onderdeel GGD is een resultante van het binnenhalen van additionele middelen die in het laatste kwartaal van het jaar gerealiseerd zijn. Binnen het programmaonderdeel Veilig Thuis is het positieve resultaat te verklaren vanwege het niet of niet tijdig kunnen invullen van vacatures. Er is sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt, waardoor functies (medewerkers, vertrouwensartsen, ondersteuning en beleidsadviseurs) niet ingevuld konden worden. Mede hierdoor is er een forse wachtlijst ontstaan die tot risico's kan leiden. Vanzelfsprekend is er al in 2024 gestart met een actieplan om deze onwenselijke situatie op te lossen welke in het jaaroverzicht verder is uitgewerkt.

Daarnaast is de GGD Zuid-Limburg in maart 2025 geïnformeerd dat zij de aanbesteding voor de Medische Arrestantenzorg (forensische geneeskunde) vermoedelijk niet gegund krijgt. Hoewel de formele afronding van het aanbestedingstraject nog moet plaatsvinden, blijft de GGD Zuid-Limburg naar verwachting nog minimaal een jaar verantwoordelijk voor de uitvoering. De gevolgen hiervan zijn financieel en organisatorisch nog onzeker, waardoor de bijbehorende kosten voorlopig volledig zijn opgenomen in de begroting. De forensische geneeskunde kampt bovendien met een structureel tekort aan artsen, mede door arbeidsmarktkrapte en ziekteverzuim, wat de uitvoerbaarheid van de dienst verder onder druk zet.
Dit betekent dat er onzekerheden zijn die ertoe leiden dat de GGD Zuid-Limburg zich in 2025 moet voorbereiden op verschillende toekomstscenario's. Vandaar dat er wordt voorgesteld om hiervoor een bestemmingsreserve in te richten.

In lijn met de bestuurlijke afspraken heeft het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid-Limburg ingestemd met de volgende resultaatbestemming:
- Het positieve resultaat van de programmalijn GGD € 343.294 te retourneren aan de deelnemende gemeenten;
- Het positieve resultaat van de programmalijn JGZ € 47.156 te retourneren aan de deelnemende gemeenten;
- Het positieve resultaat van de programmalijn VT € 1.088.677 als volgt te verdelen:
    - € 500.000 te storten in een bestemmingsreserve ten behoeve van het wegwerken van de wachtlijsten Veilig Thuis;
    - € 500.000 te storten in de bestemmingsreserve forensische geneeskunde in het kader van de risico's met betrekking tot actuele (landelijke) problematiek;
    - Het resterende positieve resultaat € 88.677 te retourneren aan de deelnemende gemeenten.

Begroting 2026
De GGD Zuid-Limburg stelt jaarlijks een begroting op met daarin de baten en lasten voor het komende kalenderjaar. De nu voorliggende begroting 2026 is gebaseerd op de in 2024 vastgestelde kadernota 2026 en het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 van de GGD Zuid-Limburg dat in juli 2023 door het AB is vastgesteld. Deze begroting is een concretisering van de kadernota 2026. De voorliggende begroting 2026 past aldus binnen de reeds vastgestelde beleidslijnen en financiële kaders. Er is geen sprake van nieuw (financieel) beleid.

De GGD Zuid-Limburg wordt geconfronteerd met een forse financiële opgave. De organisatie ontvangt haar middelen via drie hoofdbronnen: gemeentelijke bijdragen, directe Rijksmiddelen en projectsubsidies. Door aangekondigde bezuinigingen van het kabinet Schoof I op de Rijks- en projectmiddelen in 2024, valt circa 20% van de totale GGD-begroting weg. Daarmee heeft de GGD Zuid-Limburg al een forse bezuiniging moeten verwerken. Tegelijkertijd bereiden gemeenten zich voor op het zogenoemde 'ravijnjaar' 2026, waarin zij grote financiële tekorten voorzien. In dit kader hebben diverse Zuid-Limburgse gemeenten, waaronder de gemeente Kerkrade, de GGD Zuid-Limburg verzocht om besparingsopties te verkennen, de kerntaken opnieuw te bespreken en te zoeken naar meer

efficiëntie. Als reactie hierop heeft het Dagelijks Bestuur (DB) van de GGD Zuid-Limburg in september 2024 opdracht gegeven om een plan van aanpak te ontwikkelen voor een solide begroting 2026. Dit is gestart met individuele gesprekken met portefeuillehouders, gevolgd door een beeldvormende vergadering van het Algemeen Bestuur in november 2024. Daarin zijn bestuurlijke kaders, kerntaken en randvoorwaarden besproken.

Concreet betekent dit dat de begroting 2026 gelijk is aan de begroting 2025, met uitzondering van de Rijkskortingen en de afgesproken indexering bij de GGD Zuid-Limburg.

Op basis van de verzamelde informatie is het bestuur tot de conclusie gekomen dat aanvullende gemeentelijke bezuinigingen, bovenop de reeds opgelegde Rijkskortingen van 20%, niet verantwoord zijn. Verdere taakstellingen zouden de aanpak van de omvangrijke gezondheidsachterstanden in de regio ernstig belemmeren. De GGD Zuid-Limburg opereert al jarenlang op een sobere en efficiënte financiële basis, waarin geen extra bezuinigingsruimte aanwezig is. Het college kan de lijn van het bestuur van de GGD hierin volgen en stelt daarom voor om toch een positieve zienswijze af te geven ondanks het niet realiseren van de 5% taakstelling.

Overige ontwikkelingen
De begroting 2026 van de GGD Zuid-Limburg is opgesteld op basis van de huidige stand van zaken en inzichten uit maart 2025. De nog te verschijnen voorjaarsnota van het kabinet kan mogelijk wijzigingen in bezuinigingen met zich meebrengen. Eventuele aanpassingen zullen via een begrotingswijziging worden verwerkt.

De eerder aangegeven ontwikkelingen rondom de forensische geneeskunde zijn niet opgenomen in de begroting, aangezien de gevolgen hiervan financieel en organisatorisch nog onzeker zijn.

Tot slot is de GGD voornemens om per 1 januari 2026 de reizigersvaccinatie onder te brengen bij de GGD Zuid-Limburg. Omdat de financiële omvang hiervan nog niet bekend is, is dit nog niet in de begroting verwerkt. Maar deze onderbrenging zal kostenneutraal verlopen, de kosten worden namelijk gedragen door derden. Het betreft wel een taakuitbreiding binnen de Gemeenschappelijke Regeling. Gemeenteraden worden daarom in de gelegenheid gesteld hierover een zienswijze in te dienen. Aanpassing van de begroting 2026 kan dan middels een technische begrotingswijziging.

Kanttekeningen
De landelijke bezuinigingen raken met name de terreinen infectieziektebestrijding en seksuele gezondheid. Deze onderdelen vallen onder de Rijksgefinancierde taken van de GGD. De gevolgen hiervan kunnen in bepaalde gevallen merkbaar zijn voor burgers, bijvoorbeeld in het beschikbare aanbod of in de wijze van dienstverlening. De GGD Zuid-Limburg blijft zich binnen de beschikbare middelen inzetten om de publieke gezondheid zo goed mogelijk te borgen en prioriteiten zorgvuldig af te wegen.

De voorliggende begroting biedt geen ruimte om tegemoet te komen aan de taakstelling van 5% die de gemeente Kerkrade heeft gevraagd. De GGD Zuid-Limburg heeft al een forse bezuiniging gehad vanuit de rijksmiddelen van circa 20%, waardoor een extra gemeentelijke taakstelling van 5% niet haalbaar is.

Op basis van de beschikbare informatie is het bestuur tot de conclusie gekomen dat aanvullende bezuinigingen vanuit de gemeenten, bovenop de bestaande Rijkskortingen, niet verantwoord zijn. Verdere financiële druk zou de aanpak van de aanzienlijke gezondheidsachterstanden in de regio ernstig ondermijnen. De GGD Zuid-Limburg werkt al jaren met een sobere en efficiënte financiële huishouding, waarin geen ruimte meer is voor extra bezuinigingen.

Financiën
Jaarrekening 2024
De Jaarrekening 2024 wordt afgesloten zonder dat er een extra bijdrage wordt gevraagd van de gemeenten en wordt enkel ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraden.

Begroting 2026
De ontwerpbegroting van 2026 ziet er als volgt uit:

Omschrijving	**Bedrag**
Programma GGD	€ 21.008.214

Programma JGZ	€ 24.543.444
Programma Veilig Thuis	€ 9.266.868
Totaalresultaat	**€ 54.818.526**

De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Kerkrade bedraagt €3.394.753. In de gemeentebegroting is er €3.301.100 opgenomen voor de taken van de GGD Zuid-Limburg. In het bedrag van de gemeentelijke bijdrage zit ook al het voorschot van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), RVP wordt achteraf verrekend doormiddel van P x Q per gezette vaccinatieprik. Dit komt uit op een tekort van €93.653.

De GGD-begroting voor 2026 bevat, zoals eerder vermeld, in hoofdlijnen geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van 2025. Er zijn (wettelijke) indexeringen toegepast. Verder was het een uitdaging volgens de GGD Zuid-Limburg om de begroting samen te stellen met de financiële onzekerheden en taakstellingen waarmee gemeenten in de GGDZL te maken hebben. De begroting is opgesteld conform de in 2024 vastgestelde kadernota 2026 en het meerjarenbeleidsplan 2024-2027.

Communicatie
Na vaststelling door de gemeenteraad zal de zienswijze kenbaar worden gemaakt aan het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling die de ontwerpbegroting voorzien van de van de gemeenten ontvangen zienswijzen en ter vaststelling voorlegt aan het Algemeen Bestuur.

De gemeenschappelijke regeling is verplicht te reageren op de door de raden ingediende zienswijzen. Het dagelijks bestuur moet schriftelijk én gemotiveerd aan de gemeenteraden laten weten wat het van de zienswijzen vindt en tot welke conclusie dat heeft geleid. Die 'terugkoppeling' moet aan de raden worden gegeven vóórdat het algemeen bestuur de begroting vaststelt.

Zoals eerder aangegeven, zal de portefeuillehouder het Algemeen Bestuur van de GGD informeren over de uitkomst van de behandeling in de raadscommissie. Aangezien voor onze gemeente de behandeling in de commissie en de gemeenteraad gepland staat op respectievelijk donderdag 12 juni en woensdag 2 juli a.s.. Dit is een voor de GGD werkbare procedure, die eerder is toegepast (zo ook vorig jaar). Vervolgens zal het Dagelijks bestuur deze stukken ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de GGD voorleggen. Daar kunnen dan de gemeentelijke zienswijzen in worden meegenomen.

Burgerparticipatie
De begroting en de daarover door onze gemeenteraad gegeven zienswijzen, evenals de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling zal via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden kunnen worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Uitvoering
Na besluitvorming door de gemeenteraad zal de zienswijze middels bijgevoegde concept zienswijzenbrief kenbaar worden gemaakt aan het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling die de ontwerpbegroting voorzien van de van de gemeenten ontvangen zienswijzen en ter vaststelling voorlegt aan het Algemeen Bestuur.

De gemeenschappelijke regeling is verplicht te reageren op de door de raden ingediende zienswijzen. Het dagelijks bestuur moet schriftelijk én gemotiveerd aan de gemeenteraden laten weten wat het van de zienswijzen vindt en tot welke conclusie dat heeft geleid. In principe moet deze terugkoppeling plaatsvinden vóórdat het Algemeen Bestuur de begroting vaststelt. Zoals eerder aangegeven, is dat in ons geval niet haalbaar. Deze werkwijze is echter werkbaar gebleken voor de GGD en is ook in voorgaande jaren toegepast.

Gezondheid en Vitaliteit
Het bewaken en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners is een kerntaak van de GGD Zuid-Limburg. Daarom maakt de GGD Zuid-Limburg ook deel uit van het netwerk van organisaties en voorzieningen dat voor de trendbreuk in Zuid-Limburg moet gaan zorgen: gezondheidsachterstand t.o.v. het landelijk gemiddelde inlopen en daarmee de trend breken. De GGD is vanzelfsprekend ook een belangrijke partner in ons VIE-programma. Hieraan

wordt expliciet invulling gegeven met initiatieven zoals Centering Zwangerschap, de Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT), Keigezond Limburg, het Knooppunt Kansrijke Start Kerkrade, Nu Niet Zwanger, de Proeftuin Geboortezorg Flex, Stevig Ouderschap, VoorZorg en Kerkrade Samen tegen Eenzaamheid.